

OBWOŁAĆ (106) *vb pf*

Oba o oraz a jasne.

inf obwołać (52). ◇ *fut 3 sg* obwoła (2). ◇ *3 pl* obwołają (1). ◇ *praet 1 sg m* -m obwołał (1). ◇ *3 sg m* obwołał (24). ◇ *3 pl m pers* obwołali (5). ◇ *plusq 3 sg m* był obwołał (2). ◇ *3 pl m pers* byli obwołali (3). ◇ *imp 2 sg* obwołaj (1). ◇ *2 pl* obwołajcie (1). ◇ *3 pl* niech obwołają (1). ◇ *con 1 sg m* bym obwołał (1). ◇ *3 sg m* by obwołał (1). ◇ *3 pl m pers* by obwołali (2). ◇ *pass praet 3 sg n* obwołało się (1). ◇ *impers* obwołano (5). ◇ *part praet act* obwoławszy (3).

Sł stp notuje, Cn s.v. obwoływani, Linde XVI – XVII w.

Podać do publicznej wiadomości, ogłosić (często o faktach lub postanowieniach nowo zaistniałych, które z chwilą ogłoszenia stają się obowiązujące); proclamare PolAnt, Modrz, JanStat, Cn; vocem dare, praedicare, praeponere, vocare PolAnt; publicare JanStat; conclamare, declarare, edicere, indicare, promulgare, pronuntiare Cn [w tym: kogo, co (93)] (106) : Diar 88; Obwoła też y gleyt iego/ pothym fyw wroći do Sądu ku zeznaniu onego przywołania. GroicPorz ov; UstPraw Kv; Pothym rzekł Iehu: Obwołaycież święto zgromądzeniu Báalowemu/ Y obwołano. BibRadz 4.Reg 10/20; RejAp 162v; RejPos 274v; (ták) vwierzylí mężowie Niniweńscy Bogu/ y obwołano pošt/ á oblekli wory/ od więtfzych áż do mnieyfzych. BudBib Ion 3/5; CzechRozm 173v; Posyłamy też przytem Vniuersaly [...] około zachowania Pokoju [...] ktore roskasz Vprzy. W. w Grodziech pogranicznych obwołac. ActReg 144; áby poštánowił y obwołac kazał przeiazd y mieyscá: przez które [przeszcie z kupłami będzie wolne] SarnStat 1236, 157, 747; [Włzákże/ iefliby [ten, u którego wybuchł ogień] ogień obwołał/ á mogłby tego dowieść/ tedy tylko łzkodę ktorą on ogień vczynił nágradzić powinien/ według prawa. SzczerbSpecSax 299 (Linde)].

obwołać komu, czemu (16): BibRadz 4.Reg 10/20; RejAp 11v; RejPos 123v, 159, 221v, 227v, 303; RejZwierc 42, 184v; dla tego iż mię pomázał Pan/ [...] ábym poimáńcom obwołał ofwobodzenie y więźniom rozwiązanie CzechRozm 119. Cf »(wszemu) światu obwołać«, »wszem obwołać«.

obwołać na kogo (4): A iżby ná nas nie przyšly ony írogie dekretá á ony íentencye twoie/ ktoreš ty iáwnie á iálnie dał obwołac ná nie [na niewierniki] RejPos 278, 192v; RejZwierc 63; SkarŻyw 478.

obwołać przez kogo, przez co (11): A przetoż przez woźnego obwoławszy lífthy włzędy iáwnie/ dopuścicie Zydom wolno vżywać praw ich. BibRadz Esth 16/18; RejPos 53v, 61v, 159; ModrzBaz 110; Y kazał obwołac przez Moyżefzá/ áby fię zgotowali przez trzy dni SkarŻyw 481; SarnStat 219, 749. Cf »przez głosy obwołać« »przez usta [czyje] obwołać«.

obwołać o kim, o czym (7): Pytála fie też iuż o onych nowinach/ ktore Ian s. iuż światu był przynioł/ á iáwnie o nim obwołał/ iż to iuż ten przyšzedł RejPos 310, 86, 104v, 222, 293, 303v, 324.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: z zapowiednikiem: to (7); iż (10), aby (5), zaimek względny (3)] (18): Y obwołano w Iudzie y w Ieruzalem áby znofzono Pánu podátek vřtáwiony od Moizefzá BibRadz 2.Par 24/9; włzák tho y Apořtołowie y Páweł pothym ná wielu mieyscach obwołał/ iáko fie miał zyáwić złosnik ná mieyscu Bożym íiedzacy RejAp 166v, 11v, 83; RejPos 86, 157, 170v, 174v, 310, 328; RejZwierc 42; ModrzBaz 110; SkarŻyw 481; iuż zdawná obwołac raczył: iż go próżno ludzie chwałá gębą/ y wárgami/ ktorych ferce dáleko íeft od niego CzechEp 325; PAweł Apořtoł/

[...] obwołał ten wyrok ducha świętego/ iż każdy który pobożnie żyć w Iezuście Chrystuście vsiłuie/ musi prześladowanie cierpieć *NiemObr* 3; *GórnRozm* N2v; *SarnStat* 15, 749.

W *połączeniach szeregowych* (4): iż nie nągotowało liedm Anyołów s trąbami/ kthorzy mieli obwołać á otrąbić y oznaymić wżytki plagi y wizytki łrogości *RejAp* 71v, 11v; Iáko Ezáiafz/ iáko dawid/ iáko ini Prorocy wżędy opisáli/ obwołáli/ iedno iż pálcem nie vkázowáli/ národzenia iego *RejPos* 101 v; *SarnStat* 50.

W *charakterystycznych połączeniach*: *obwołać święte bostwo, chwałę, glejt, gody, majestat, miejsce, oswobodzenie, plagi, podniesienie wywołania, pomstę, post, postanowienie, prawdę, prawo* (2), *przejazd, przyscie, sąd pański, srogość*, (2), *szafarstwo, święto, tajemnice, wieczerszą, wielmożność, włodarstwo, wolą, zjawienie; obwołać przez apostoły* (2), *przez proroki* (3), *przez woźnego* (4).

Zwroty: »czasy obwołać sądowe« (4): A ták gdzieby aliquod legale impedimentum przypádło/ [...] tedy łąd Ziemłki powinien inłzć czály obwołać łądowé/ cztérzy niedziele przed łądzeniem Roków *SarnStat* 717 [*idem* (3)] 723, 733, 735.

»głośno, głosem, przez głosy obwołać« (2:1:1): *RejAp* 11v; Pánie nikt nam o they robocie nie powiedział/ boć ią dofyć głośno obwołano á łzyroko opowiedziano/ iuż przez Proroki/ iuż y przez Apólthoły/ iuż y przez Ewanyeliłty *RejPos* 61v, 157, 301v.

»jawnie (a. jaśnie), (dać a. kazać itp.) obwołać« = *palam uocibus proclamare JanStat* [szyk 17:1] (18): *RejWiz* 124; *BibRadz Esth* 16/18; on łtárzec Symeon w kołciele iáwnie był obwołał iuż przyłcie iego y zyáwienie iego/ y wżytki znáki opowiedzwał przyłcia y zyáwienia iego. *RejPos* 310, 86, 157, 180, 192v, 196 (14); Ony zacne domy ich poliadł człowiek obcy/ ták iáko Pan z dawná káždemu nic o fię niedbájącemu iáwnie á iáłnie obwołać y opowiedzieć rołkazał. *RejZwierc* 184v; *SarnStat* 219.

»obwołać mówiąc (tymi słowy)« (2): Ták iáko to y on Iop s. Duchem łwięthym łpráwiony/ nam iáwnie obwołać y opowiedzycć raczył/ mówiąc w onych wćiłkoch łwoich tymi łłowy: Iż wiemci ia pewnie iż odkupiciel moy żyw ieft *RejPos* 221v, 257.

»obwołać pisząc, w piśmiech« (1:1): [*Pan na świat zjawić się raczył*] wżytki znáki okázuiąc w łobie/ ktore im byli Prorocy ich przed tym iáwnie o nim w piśmiech łwoich opowiedzeli y obwołáli. *RejPos* 324, 345v.

»obwołać słowo, słowy« = *praedicare uerbum PolAnt* (1:1): *BibRadz Ier* 7/2; bo nie iuż pewnie nádziwa [...] do ciemności wiecznych zá onym łrogim dekretem Pánłkim iść/ kthory ná tákie niebáczniki obwołać dał tymi łłowy: Iż [...] *RejZwierc* 63.

»(wszemu a. wszystkiemu) światu, na świat, na łwiecie, po wszytkim łwiecie obwołać« [szyk *zmienny*] (5:1:1:1): *RejAp* 11v, 85v [2 r.], 94v; A nie dziw iż czyni exekucią [...] dawnych dekretow łwoich/ ktore z dawná dał obwołać łwiátu wżytkiemu *RejPos* 288v, 104v, 135; Chrłtus pan [...] táiemnice one nierządney mátki Bábilońłkiey odkryć/ y po wżytkim łwiecie obwołać raczył. *NiemObr* 161.

»usty [czyjemi], przez usta [czyje] obwołać« [szyk *zmienny*] (3:2): Azałz tych znákow nie obwołał y przez włtá łwoie/ y przez rozłczne Proroki. *RejPos* 260, 159, 293, 301v, 303.

»wczas obwołać« (2): *ModrzBaz* 110; áby káždy Stárołtá po miełciéch y miałteczkách/ y po włiach w Stárołtwie łwym to połtánowienié náłzć wczás obwołać dáli *SarnStat* 975.

»wszem, ku wszech wiadomości obwołać« = *ad omnem deducere notitiam JanStat (1:1)*: Gdyż wżem iawnie obwołał pomftę niewinnego/ Iz thá zázwdy przypada ná Máieftat iego. *RejWiz 124; SarnStat 50*.

»obwołać wyrok« (2): Tedy Krol obwołał ná lud on Boży írogi bárzo á nieftychany wyrok/ po wżytkim kroleństwie *SkarŻyw 478; NiemObr 3*.

»obwołać znaki« [szyk zmienny] (2): *RejPos 260*; Abowiem fluchay iákie Pan znáki obwołać dał vpadku kroleństwa kázdego y s krolem iego *RejZwierc 40v*.

Szeregi: »obwołać (słowo) a (i) mowić« = *praedicare verbum et dicere, proclamare ac dicere PolAnt (2)*: Y rofkazał obwołać á mowić w Niniwenie/ z wyroku krolewkiego y wielmożnych iego/ mowiąc. Człowiek/ y íkot/ bydło/ y drob/ niech nie vkuźzáią nic *BudBib Ion 3/7, Ier 7/2*.

»obwołać a ogłosić« (1): gdy oná niewiaftká nędzna vpádlá przed nogámi iego/ tedy wnet tho [jako wdzięczna jest u niego mocna wiara] obwołać á ogłosić raczył/ mowiąc do niey: Idź nędznico w pokoiu/ á bądź iuz zdrowá *RejPos 257*.

»okazać a obwołać« (1): iedno iawnie ná cie okażą á obwołáią ty márne włodárftwá/ á ty niepobożne ízáfárftwá twoie *RejPos 192v*.

»(i) obwołać i (a) opowiedzieć« [szyk 9:6] (15): *RejAp 85v*; y opowiedzieć y obwołać im raczył thy íwięte gody á the flawną wieczrzą íwoię/ napirwey włáfnemi vfty íwemi/ á potym przez Proroki *RejPos 159*; Wnet Pan tego nie mógł zácírpieć/ áby te^{so} obwołać á opowiedzieć nie miał/ iz tákie vpominki [...] íá iemu wdzięczne *RejPos 170v, 61v, 104v, 221v, 222, 227v (13); RejZwierc 184v*. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»oznajmić i (abo) obwołać« = *imprimere et publicare, publicare et proclamare JanStat (3)*: áby tak chwalebny Státut y iego pochwalenie y potwiérdzenie w Mieściích/ w Miálteczkách kazáliście oznaymić y obwołać *SarnStat 902 [idem 904], 50, 904*. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»publikować i obwołać« (1): áby [...] byli powinni Pifárze íolni przywieżenie íoli téy do Komory publikowác y obwołać ná mieyfcách iáwnych *SarnStat 390*.

»obwołać i (a) rozslawiac (a. wyslawiac)« [szyk 1:1] (2): á ci co przyięli íwięta naukę iego/ mieli wyflawiac á obwołać to krolewkie zyáwienie iego. *RejPos 10, 135*.

»obwołać i jakoby (albo) zagaić« [szyk 1:1] (2): teraz opiławfzy perfony, obwoławfzy, y iákoby zágáiwfzy Práwo, y Aktá otworzywfzy [...] Aktorá mozem przywieźdz do íádu *SarnStat 749, 1276*.

W przen [co] (1): Zgodę Doktorow íwiętych [...] obwołał wżyftek íwiátá Chrześciáńkiego okrąg. *WujJud 35v*.

a. Osobach [kogo] (22): *RejPos 275*; Bo nie drzewiey od tych miaft Papy obwołáli: áz go w ítolcu mážli íeft, pierwey probowáli. *CzechEp [406]*.

obwołać komu (6): ábychmy flucháli á náfládownáli Páná tego íwego/ ktorego nam głos oycowfki iawnie z niebá obwołał *RejPos 274v, 169v, 214v*. *Cf obwołać komu przez kogo*.

obwołać komu przez kogo, przez co (2): Gdiż go [Chrystusa] nam íefzcze przez Moizéfzá z dawná írodze obwołano *RejAp 7v, 7v*; Nie íeft táyno iuz z nas kázdemu/ kto íeft Pánem náłzym/ gdyż go nam iawnie á iáfnie Bog Ociec przez wżytki písmá á przez Duchá s. obwołać rofkazał. *RejPos 343v*.

obwołać jako kogo (1): *RejPos 274v cf »obwołać a objawić«*.

obwołać kim (5): Ktorego [o Jezusie] potym Bog synem swym obwołał *CzechRozm* 11v, 256v; *CzechEp* 302, 310. Cf »[kim] spólnymi głósy obwołać«.

obwołać być kim (2): *RejPos* 214v; Bodzentá Arcybiskup [...] Semowitá Xiążę Mázowieckie ná Krolestwo Polskie podniośł y słuznie wybranym być Krolem obwołał. *StryjKron* 472.

W połączeniach szeregowych (2): Aż nákoniec Lew Papież Kárlá Wielkiego krolá Fráncuřkiego mocno ná tey stolicy włádził/ obwołał/ pomázał/ y potwirdził *RejAp* 113; *CzechRozm* 210.

W charakterystycznych połączeniach: *obwołać cesarza, papę; obwołać przez Ducha św., przez Mojżesza, przez wszystkie pisma; obwołać jako synaczka; obwołać krolem polskim, synem swym (miłym)* (4); *obwołać być krolem* (2), *być kapłanem; srodze obwołać, z dawna*.

Zwroty: »jawnie (a jasnie), jasnie obwołać« (4:1): Gdyż go głos iáwnie z niebá obwołał: Iż to iest Syn moy namileyzy/ tego słuchaycie. *RejAp* 7v; *RejPos* 158v, 196v, 274v, 343v.

»[kim] spólnymi głósy obwołać« (1): Sigmuntá [...] spólnymi głósfy Krolem Polskim obwołáli/ y wybráli *StryjKron* 707.

»obwołać (własnymi) usty swemi (a. swojemi)« (2): *RejPos* 188v cf »obwołać a ogłosić«, *RejPos* 188v cf »obwołać i oświadczyć«.

Szeregi: »obwołać i objawić« (1): przy tym okrzczeniu thego Páná náłzego Bog Ociec raczył obwołać á obiáwić onego iáko synaczka swego námileyźzego *RejPos* 274v.

»obrać (a. wybrać) i obwołać« [szyk 1:1] (2): *StryjKron* 707; A ná mieyfce iego Cefárzá drugiego ná zachod słońcá łobie przychylnego obrał/ y obwołał *NiemObr* 169.

»obwołać a ogłosić« (1): omylny Proroku/ [...] [Pan] cie iáwnie obwołał á ogłosił włáfnemi wty fwemi/ y głósem Duchá swe⁸⁰ świętego przez wítá wielu Prorokow wołáiącego/ iákiś iest/ y iáko cie poznać *RejPos* 188v.

»obwołać a (i) opowiedzieć« (2): iż nam záflubił swego miłego synaczka zefłác/ ktorego nam Prorocy obwołáli á z dawná opowiedzyeli *RejPos* 169v, 196v.

»obwołać i oświadczyć« (1): Jezus Kriřtus [...] Syn Bogá Oycá niebieřkiego/ ktorego on sam wty swoiemi obwołać y oświadczyć raczył [przeřrzegać nas raczy] *RejPos* 188v.

»obwołać i palcem ukazać« (1): [Jan święty Chrystusa] Duchem święthym spRAWiony y obiáfniony/ iuż iáwnie obwołać y pálcem nam wřzytkim wkázác raczył. *RejPos* 158v.

Synonimy: objawić, ogłosić, obwieścić.

Formacje współrdzenne cf WOŁAĆ.

Cf **OBWOŁANIE, OBWOŁANY**